

9 Hjortholm

Middelalderborgen Hjortholm blev anlagt af Roskilde-bispen ca. 1250. Herfra administrerede han kirkens store besiddelser i Nordsjælland. Under Grevens Fejde i 1535 blev borgen skudt i stykker og senere fuldstændig nedbrudt.

10 Frederiksdal Mølle

I tilknytning til Hjortholm lå der en kornmølle. Fra 1649 var møllen ejet af kgl. rentemester Henrik Müller, der fik kongens tilladelse til at supplere kornmøllen med en kobbermølle med tilhørende arbejderboliger, bryggeri og kro. Senere blev kobbermøllen erstattet af en papirmølle og et stampeværk. De fleste af de nuværende bygninger stammer fra 1880'erne.

I forbindelse med anlægget af fæstningskanalen blev møl-
len eksproprieret for at give plads til en sluse.

Møllen og slusen ved Frederiksdal.

11 Det gamle Frederiksdal

Hvis man går op ad trappen til ”Den gamle have”, kan man se en markering af en lille jagt- og lystejeendom, som Frederik III lod opføre, efter han i 1668 havde overtaget Hjortholm, som han omdøbte til Frederiksdal.

12 Frederiksdal Slot

Den hvide slotsbygning blev opført 1744-45 efter tegninger af hofbygmester Nicolai Eigtved. Gehejmeråd J.S. Schulin havde for sine fortjenester modtaget Frederiksdal med tilhørende mølle og skove af Christian VI. Han lod den gamle jagtjeendom erstatte af det smukke slot og et storslået parkanlæg, der strakte sig fra hovedbygningen ned over

Mølleåen til skoven syd for Nybrovej. Frederiksdal er stadig i Schulinfamiliens eje.

13 Fæstningskanalen

Da man i 1886-94 opførte den københavnske landbefæstning, var idéen den, at man i tilfælde af krig på få dage ville føre 10% af Furesøens vand (11 millioner m³!) gennem Mølleåen til Lyngby Sø. Derfra skulle vandet via en gravet kanal oversvømme de naturlige lavninger, der strakte sig fra Utterslev Mose til Klampenborg. For at have styr på de store vandmasser måtte der bygges en række stemmeværker – det første ved Frederiksdal. Endvidere var det nødvendigt at rette Mølleåens mange bugtninger ud, og derfor har åen i dag karakter af en kanal.

Fæstningskanalen ved Frederiksdal

14 Louisekilden

Det lille sandstensmonument, der er opført af Sophie Hedvig Schulin til minde om sin søster, er tidstypisk for 1700-tallets ønske om at skabe rum i skoven for hengivenhed og eftertænkning. For at få stedet til at nærme sig omgivelsernes oprindelige udseende, har Københavns Amt genoprettet en slyngning på Mølleåen.

15 Lyngby Åmose

Indtil 1930'erne var mosen et åbent og sumpet område, men i dag er størstedelen af mosen dækket af sumpskov med el og birk. Enkelte steder holdes trævæksten nede for at bevare det rige dyre- og planteliv, der er afhængig af lys og varme. I den fredede mose vokser der næsten 300 forskellige plantearter, bl.a. hedelyng, mosebølle og kæruld.

Mølleådalens dannelse

Mølleådalen er en del af et stort forgrenet dalsystem mellem Roskilde Fjord og Øresund. Der er forskellige bud på, hvordan dalene kan være dannet. Den ene går på, at det er smeltevandsfloder under istidens gletsjere, som har skåret tunneldale ned i undergrunden. En anden teori går på, at der inden istiden er sket forskydninger i de kalklagene. Disse forskydninger har så dannet et system af dale, som senere er blevet gennemstrømmet af istidens smeltevand.

Foto: Ole Malling

Centralt i billedet ses Fæstningskanalens udløb i Lyngby Sø. Til venstre Bagsværd Sø og øverst Furesø.

Mere end ét navn

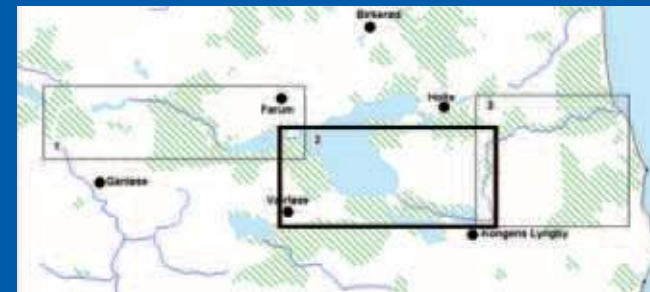
Mølleåen udspringer i Bastrup Sø og har sit udløb i Øresund. Åen har, fra sit udspring til Lyngby Sø, flere lokale navne: Mellem Bastrup Sø og Farum Sø, *Hestetangsåen*, mellem Farum Sø og Furesø, *Fiskebæk* og på strækningen mellem Furesø og Lyngby Sø løber åen i en gravet kanal, *Fæstningskanalen*.

Mølledrift

Mølleåen forbinder de fire store søer: Bastrup Sø, Farum Sø, Furesø og Lyngby Sø. På sin 36 km lange vej til Øresund, har åen et fald på 29 m. Kombineret med en stabil vandføring, har det skabt grundlaget for, at der siden middelalderen har været opført en lang række vandmøller. Møllerne er blevet placeret, hvor terrænet gjorde det naturligt at lave passende opstemninger på åen. I åens nedre løb var vandføringen så stor, at møllerne fra 1600- til 1800 tallet kunne levere energi til nogle af Danmarks tidligste industrivirksomheder.

Vandhjulet på gavlen ved Lyngby Nordre Mølle.

Mølleådalen er et meget smukt og dramatisk naturområde med stejle, skovklædte bakker, store søer, stille moser og en perlerække af gamle vandmøller fra industriens barndom. Et sammenhængende system af stier gør det muligt at vandre eller cykle langs hele Mølleådalen fra Buresø syd for Lyngby, til Mølleåens udløb i Øresund, nord for Taarbæk.

Frederiksborg og Københavns Amter har udgivet tre foldere, der giver forslag til turforløb og beskriver landskabet, naturen og kulturhistorien langs med ådalen:

Mølleådalen 1: Buresø til Fiskebæk
Mølleådalen 2: Fiskebæk til Lyngby
Mølleådalen 3: Lyngby til Øresund

Hent folderne på biblioteker og turistbureauer eller på amternes hjemmesider: www.frederiksborgamt.dk og www.kbhamt.dk

Mølleådalen 2: Fiskebæk til Lyngby

Fra Fiskebæk til Lyngby er der ca. 12 km. Turen går gennem de smukke skove ved Furesø og ad Prinsessetien gennem Lyngby Åmose. Ruten er ikke afmærket med skilte. Da stien langs Furesø er meget smal og stærkt kuperet, kan den ikke anbefales for cyklister, der i stedet følger en rute ad de bedre skovveje og på cykelstier langs offentlig vej. Mountainbike på stien langs Furesø er ikke tilladt.

Mølleådalen 2. Fiskebæk til Lyngby. Københavns Amt, Teknisk Forvaltning 2005. Fotos: Københavns Amt, hvis ikke andet er nævnt. Kort: © Kort- & Matrikelstyrelsen. Repro og tryk: Schweitzer Kbh.

Mølleådalen 2
Fiskebæk til Lyngby

KØBENHAVNS AMT

Mellem Fiskebæk og Frederiksdal udfylder Furesø hele Mølleådalen og stierne er derfor tvunget ud til dalens skrænter (vandreruten) - eller op på plateauet oven for dalen (cykelruten). På cykelruten får man derfor ikke så meget indtryk af at færdes langs en ådal. Til gengæld vil man på turen opleve nogle meget smukke skove og en række spændende, kulturhistoriske seværdigheder.

Vandrestien gennem skovene forløber langs den stejle skrænt ned mod Furesø.

1 Nørreskov

De stejle slugter og skrænter ned mod Furesø har sikkert aldrig været opdyrket, så her i Nørreskoven har der været skov i over 10.000 år. Selv om de fleste af nutidens træer er plantede - eller afkom af plantede træer - kan nogle af skovens mange gamle træer godt nedstamme fra oldtidens urskove. Nørreskoven hører i dag under Københavns Statsskovdistrikt.

2 Flådeegene

De højstammede egetræer er plantet i 1798. Navnet flådeegene har de fået, fordi man dengang brugte eg som skibstømmer - og især til den danske flåde blev der brugt store mængder egetræ.

3 Svenskebøgene

Svenskekrigene i 1658-60 gik hårdt ud over Nørreskov. For at skaffe brænde til de kolde vintre, fældede svenskerne næsten alle større træer. Men efter krigen voksede ny skov frem, og de gamle bøge vi ser i dag, er en rest af denne skov, der nu er over 300 år gammel. De gamle kæmper får lov til at forfalde til glæde for svampe, insekter og fugle.

4 Von Langens Plantage

I 1700-tallet var skovene voldsomt forhuggede, og da husdyrene havde lov til at græsse i de åbne skove, gik det også ud over de unge træer. I 1763 indkaldte Frederik V en tysk forstmand, J.G. von Langen, til at forbedre kronens skove. Skovene blev indhegnede og opdelt i parceller. Desuden indførte von Langen mange nye træarter, bl.a. rødgran, ædelgran, skovfyr, lærk og ahorn. I Nørreskovens sydøstlige ende kan man stadig se de sidste af von Langens træer, bl.a. flere imponerende lærketræer og to kæmpe ædelgraner, der er over 40 m. og rager højt op over bøgetræerne.

5 Ahornen

Den store ahorn er fra ca. 1765 og har flere generationer af efterkommere omkring sig. Af de nye træarter, von Langen indførte, er ahornen det træ, der bedst sår sig selv på den gode lerjord.

6 Kollekolle

Oprindeligt var Kollekolle en lille landsby, der omkring 1850 blev lagt ind under én stor gård. I begyndelsen af 1900-tallet var Kollekolle drevet som mønsterlandbrug med forædling af Rød Dansk Malkerace. I dag er ejendommen uddannelses- og konferencecenter.

Den dybe og rene Store Hulsø indgik i systemet af karpedamme i Frederiksdal Storskov.

7 Frederiksdal Storskov

Frederiksdal Storskov er en privatskov, der hører under Frederiksdal Gods. Fra 1668-1739 tilhørte skoven kongen. At jagt har været vigtig ses ved, at Frederik III i 1668 indhegnede hele skoven for at sikre sit private jagtrevir.

Skoven er meget kuperet med skrænter, slugter og et stort dalsystem midt i skoven. Her anlagde Christian V's dronning, Charlotte Amalie, en række karpedamme. Dammene blev forpagtet ud, og i 1600- og 1700-tallet kunne Frederiksdal levere friske, ferske fisk som supplement til de saltede havfisk.

Af de gamle fiskedamme er der i dag kun spor af dæmningsværker, den smukke Store Hulsø samt en lille dam nord for Kulhusvej, der er restaureret af Københavns Amt.

8 Furesø

Med en maksimal vanddybde på 37,7 m er Furesø Danmarks dybeste sø. Det antages, at det enorme hul i Mølleådalen er dannet ved en kombination af forskydninger af kalklagene i undergrunden og de voldsomme kræfter fra istidens smeltevand. Furesø har fungeret som en kæmpe mølledam, der har sikret en stabil vandføring i Mølleåen og dermed været en forudsætning for de store industrimøller langs Mølleåens nedre løb. Søens store volumen kan illustreres af, at det vand Mølleåen leder ud i Furesø har en statistisk opholdstid i søen på ca. 12 år.

Furesø har store naturværdier og er beskyttet af dansk og international lovgivning. På grund af årtiers udledning af spildevand blev søen meget næringsrig og uklar, med mange alger. I 2003 startede et stort restaureringsprojekt. Ilt pumpes ned til bunden, og der opfiskes tonsvis af småfisk. Disse fisk æder planktondyrene, der lever af de alger, som gør vandet uklart og skaber ubalance i søen. Mere information på: www.furesoe.dk

